

Ärende: VN/15985/2024

Begäran om utlåtande om utkastet till regeringens proposition med förslag till lag om ändring av diskrimineringslagen

Remissinstansens utlåtande

Ni kan skriva ert utlåtande i fältet nedan.

Utlåtande från Förbundet Hem och Skola om småbarnspedagogikens likabehandlingsplaner

Förbundet Hem och Skola (härefter Hem och Skola) motsätter sig den föreslagna lagändringen. Enhetsspecifika likabehandlingsplaner gör det möjligt att konkret arbeta med likabehandling och normkritik, både bland personalen och med barn och familjer. Om denna skyldighet tas bort, förskjuts arbetet till en allmän nivå som inte kan ta hänsyn till de specifika situationerna på olika enheter. Detta förstärks ytterligare av att kravet att utarbeta planen tillsammans med personalen också tas bort. Risken är att planerna blir generella, byråkratiska texter utan konkret betydelse, vilket kan försämra arbetet med barn i utsatta positioner. Barnrättskommittén har uppmanat Finland att förbättra detta arbete.

Exempelvis har vissa förskolor i Närpes nästan enbart barn med invandrarbakgrund, medan andra inte har det. Vissa enheter är specialiserade på barn med svåra funktionsnedsättningar, medan andra inte är det. I Helsingfors finns det små grupper för barn med funktionsnedsättningar eller speciella behov, vilket inte alltid är fallet i andra kommuner som till exempel Kyrkslätt, där det inte finns sådana grupper inom de svenska avdelningarna. Att alla dessa enheter skulle omfattas av en gemensam plan på kommunal nivå framstår därför som ologiskt. Den webbutbildning som erbjuds via den nationella barnstrategin är inte tillräcklig för att täcka de olika behoven, och dessutom erbjuds denna utbildningen endast på finska (textning på svenska).

Arbetet med de enhetsspecifika planerna har redan påbörjats, vilket gör att påståendet om att lagändringen skulle spara arbetstid verkar märkligt.

Den obalans och oklarhet som fanns mellan utbildningsanordnarnas och småbarnspedagogikens ansvar innan den nu föreslagna upphävningen av lagändringen kvarstår. Den nuvarande lagändringen tydliggör att den allmänna skyldigheten att främja likabehandling enligt 5§ i diskrimineringslagen är otillräckligt känd bland personalen inom småbarnspedagogiken, då den oftare är bekant med småbarnspedagogiklagen och dess läroplansgrunder. Detta är något som även kritiken mot nuvarande lag på sidan 11 i lagförslaget bekräftar. Där står det att arbetet med likabehandling redan är inkluderat i småbarnspedagogiklagen och dess läroplaner, men detta har inte underbyggts av forskning. Samtidigt hänvisar det nuvarande lagförslaget till forskning som visar på förekomst av rasism inom småbarnspedagogiken, utan att nämna andra former av diskriminering som ableism (diskriminering av barn med funktionsnedsättningar) eller religiös diskriminering.

Det är oklart om 6a§, tredje stycket, som säger att "Barnen och deras vårdnadshavare ska ges möjlighet att bli hörda om de främjande åtgärderna", kommer att tas bort genom den föreslagna lagändringen (se hänvisningar i §25 i lagförslaget). Om så är fallet, är detta något som Hem och Skola starkt motsätter sig. Det framgår dock tydligt av detaljmotiveringarna att skyldigheten att höra föräldrar och familjer om planen ska tas bort, vilket innebär att kommunerna i framtiden själva kan välja om de vill höra föräldrarna eller inte. En sådan förändring skulle strida mot 20§ i småbarnspedagogiklagen och Barnkonventionen.

För barnen och familjerna innebär lagändringen att deras möjlighet till dialog, påverkan och utvärdering av likabehandlingsplanerna försämras. Enligt lagförslagets konsekvensbedömning kommer antalet kontakter och bedömningar av diskriminering inom småbarnspedagogiken inte att öka på det sätt som förväntades enligt den förra lagändringen. Detta begränsar familjernas möjlighet att rapportera möjliga diskrimineringsfall inom småbarnspedagogiken och försämrar därmed rättsskyddet för barnen och deras familjer.

Slutligen vill vi påpeka att denna lagändring skulle dra mattan under det seriösa arbetet som gjorts inom småbarnspedagogiken på lokalnivå för att garantera barns likabehandling.

Romantschuk Micaela
Förbundet Hem och Skola